

ผลงานทางวิชาการ
รายงานการศึกษาวิเคราะห์

เรื่อง

บทบาทของสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด
ต่อการแก้ไขปัญหาสถานการณ์การเลิกจ้าง
กรณีศึกษา บริษัท บ้านไผ่ยูเนี่ยนฟู้ทแวร์จำกัด

โดย

นายเกษม กองกุล

ผู้ขอรับการประเมินในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสวัสดิการ
และคุ้มครองแรงงาน
ตำแหน่งเลขที่ 5
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
กระทรวงแรงงาน

ว 12.05.6

ก784๙

ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน

14280

รายงานการศึกษาวิเคราะห์

บทคัดย่อ

การจัดทำผลงานทางวิชาการในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสถานการณ์การเลิกจ้างของผู้ขอรับการประเมินในฐานะบทบาทสวัสดิการแก่คุ้มครองแรงงานจังหวัด ศึกษากรณีบริษัท บ้านไผ่ยูนิเวนฟูทแวร์ จำกัด เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารแรงงานในสถานการณ์เศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อภาวการณ์ลงทุน ของผู้ประกอบการที่อาจส่งผลต่อการลงทุน ทำให้ต้องชะลอการผลิต หรือปิดกิจการ และอาจต้องลดจำนวนลูกจ้างหรือเลิกจ้างลูกจ้าง ผู้ขอรับการประเมินได้นำเสนอข้อมูลสถานประกอบการในภาพรวมของจังหวัด ข้อมูลสถานประกอบการประเภทส่งออก และข้อมูลสถานประกอบการที่เฝ้าระวังสถานการณ์ เพื่อติดตามให้ความรู้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ และกรอบแนวคิด ทฤษฎีข้อกฎหมาย ข้อสั่งการ ตามนโยบายที่ต้องปฏิบัติในฐานะความรับผิดชอบในตำแหน่งสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ที่ต้องบริหารแรงงาน ตามภารกิจของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และข้อสั่งการนโยบายที่ต้องปฏิบัติ และได้ยกกรณีศึกษาของบริษัท บ้านไผ่ยูนิเวนฟูทแวร์ จำกัด มาทำการศึกษาวิเคราะห์เนื่องจากเห็นว่าเป็นกรณีตัวอย่างที่น่าสนใจ ผู้ขอรับการประเมินได้ประสานงานกับผู้บริหารของบริษัท เริ่มตั้งแต่สถานการณ์ปกติจนเกิดเหตุการณ์ ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจขึ้นสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดขอนแก่น ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารสถานประกอบการแห่งนี้เป็นอย่างดีในการให้คำแนะนำลูกจ้าง การเตรียมการรองรับสถานการณ์จนถึงขั้นต้องปิดกิจการและเลิกจ้าง บริษัท ฯ ได้ประสานงานการดูแลสิทธิประโยชน์จ่ายเงินค่าจ้าง เงินค่าชดเชยให้ลูกจ้างครบถ้วนทุกคน และอำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลลูกจ้างเป็นรายบุคคลทำให้สามารถติดต่อประสานงานช่วยเหลือลูกจ้างสมัครกลับเข้าทำงานกับนายจ้างผู้ประกอบการรายใหม่คือบริษัท ฟุทแวร์ คอมโพเน้นท์ส จำกัด

จากผลการศึกษาของผู้ขอรับการประเมินในครั้งนี้ได้ข้คิดแนวทางในการปฏิบัติงานและปรับปรุงกระบวนการคิดการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อราชการ โดยเฉพาะกรณีศึกษาซึ่งเป็นสถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการเลิกจ้างซึ่งผู้ทำการศึกษาได้เสนอแนวทางการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาในการทำงานในบทบาทของสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ซึ่งในการศึกษาได้พบปัญหาอุปสรรคในการทำงาน

อยู่บ้างซึ่งปัญหาที่พบคือการได้ข้อมูลสถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบมีความ
 เตือครื่อนว่านายจ้างรายใดกระทบมากน้อยแค่ไหนเพียงใดจะปิดกิจการหรือไม่จะเลิกจ้าง
 ถูกจ้างหรือไม่ ข้อมูลเหล่านี้นายจ้างจะปกปิดไม่บอกความจริงและเมื่อประสานงานกับ
 หน่วยงานอื่นๆ ก็จะได้รับคำตอบเช่นเดียวกันว่าไม่พบผู้ใดเตือครื่อนไม่พบสถาน
 ประกอบกิจการที่จะปิดกิจการเลิกจ้างแต่ข้อเท็จจริงบางแห่งมีการเตรียมปิดกิจการแต่ไม่
 ให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่

จากผลการศึกษา ผู้ขอรับการประเมิน มีข้อเสนอแนะและความเห็นว่า
 เรื่องข้อมูลสถานประกอบการในจังหวัด จะต้องมีความสมบูรณ์เป็นปัจจุบัน และ
 พนักงานตรวจแรงงานต้องมีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ นอกจากความรู้ความสามารถ
 ตามอำนาจหน้าที่แล้ว พนักงานตรวจแรงงานต้องเป็นคนทันสมัยสามารถเข้าถึงข้อมูลและ
 ข่าวสาร การใช้ความรู้ความสามารถเทคนิควิธีการในการประสานงานกับนายจ้างเจ้าของ
 สถานประกอบการให้เข้าใจเหตุผลข้อเท็จจริงและเจตนารมณ์ของภาคราชการ ไม่ให้
 เกิดการเข้าใจผิดหรือสร้างความไม่ไว้วางใจของนายจ้างต่อพนักงานตรวจแรงงาน ซึ่ง
 พนักงานตรวจแรงงานจะต้องใช้ศาสตร์อย่างมีศิลปะ ให้หลักรัฐศาสตร์นำนิติศาสตร์และ
 ต้องอาศัยเครือข่ายด้านแรงงานที่มีอยู่ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น เจ้าหน้าที่
 ปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานตรวจแรงงานจากหน่วยงานอื่น เจ้าหน้าที่จาก
 หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานคณะกรรมการ หอการค้า สภาอุตสาหกรรม สหภาพ
 แรงงาน คณะกรรมการสวัสดิการแรงงานในสถานประกอบการ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้
 ได้ข้อมูลจากหลายฝ่าย หลายหน่วยงานสามารถวิเคราะห์ปัญหาแก้ไขสถานการณ์ด้าน
 แรงงานได้ทันต่อเหตุการณ์และพนักงานตรวจแรงงานจะต้องยึดหลักในการทำงานร่วมกัน
 ทั้งร่วมกับองค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน จะทำให้การ
 ประสานการทำงานประสบผลสำเร็จ พนักงานตรวจแรงงานจะต้องติดตามสถานการณ์
 อย่างใกล้ชิดและรายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้นจนกว่า
 สถานการณ์หรือเหตุการณ์จะยุติ ลูกจ้างได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิประโยชน์
 อันพึงมีพึงได้ตามกฎหมายและมีความสามารถประกอบอาชีพมีรายได้ต่อไป

๓
คำนำ

ในการบริหารงานแรงงานของสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ซึ่งมีบทบาทภารกิจรับผิดชอบงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ต้องนำระเบียบ นโยบาย ข้อสั่งการมาปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายสำคัญเร่งด่วนในภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ซึ่งมีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทั้งจากภายในและภายนอกประเทศประกอบกับเกิดวิกฤติเศรษฐกิจค่าเงินบาทแข็งตัว ปัญหาตลาดเงินและตลาดทุน ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตทำให้นายจ้างเจ้าของสถานประกอบการต้องปรับลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลงเพื่อให้ดำเนินธุรกิจของตนเองต่อไปได้ซึ่งอาจถึงขั้นต้องลดจำนวนลูกจ้างบางส่วนหรืออาจต้องปิดกิจการจนถึงขั้นเลิกจ้างลูกจ้าง

ผู้ขอรับการประเมินในฐานะสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ได้นำนโยบายสำคัญเร่งด่วนเรื่องมาตรการติดตามสถานการณ์ด้านแรงงาน เพื่อเฝ้าระวังปัญหาการเลิกจ้างที่อาจจะเกิดขึ้น ได้วางแผนในการทำงานโดยยึดหลักและกรอบแนวคิดจากหลักการคุ้มครองแรงงาน หลักการแรงงานสัมพันธ์ การศึกษา ติดตามและวิเคราะห์ข้อมูล สั่งการให้พนักงานตรวจแรงงานของสำนักงานปฏิบัติงานในเชิงรุก บูรณาการกับส่วนราชการในสังกัดกระทรวงแรงงาน การเข้าถึงข้อมูลของนายจ้าง ลูกจ้าง สถานประกอบการต่างๆ ภายในจังหวัด การจัดจำแนกประเภทกิจการเพื่อจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน ในการเข้าไปให้ความรู้ช่วยเหลือแนะนำต่อนายจ้าง ลูกจ้าง โดยยึดหลักการมาตรการบรรเทาปัญหาการเลิกจ้างตามแนวทางของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ตลอดจนเตรียมความพร้อมเมื่อถึงขั้นที่ผู้ประกอบการต้องปิดกิจการเลิกจ้างลูกจ้าง พนักงานตรวจแรงงานจะต้องดูแลเรื่องสิทธิประโยชน์ของนายจ้าง ลูกจ้างและการนำบริการภาครัฐที่มีอยู่เข้าไปให้บริการถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทันที

การศึกษาคณะ บริษัท บ้านไผ่ยูเนี่ยนฟูทแวร์ จำกัด ครั้งนี้ผู้ขอรับการประเมินหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจแรงงานและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกระทรวงแรงงานในการติดตามเฝ้าระวังเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในภาวะสถานการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจที่สถานประกอบการอาจจะต้องปิดกิจการมีการเลิกจ้างลูกจ้างเพื่อให้ลูกจ้างได้รับการช่วยเหลือให้ได้รับสิทธิประโยชน์ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ก
สารบัญ	ง
บทที่ 1	1
บทนำ	1
1. ความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
3. วิธีการศึกษา	4
4. ขอบเขตของการศึกษา	4
5. ประเด็นการศึกษา	5
6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2	6
ข้อมูลสถานการณ์ด้านแรงงานจังหวัดขอนแก่น	6
1. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดขอนแก่น	6
2. ข้อมูลสถานประกอบการในจังหวัดขอนแก่น	6
3. ข้อมูลจำแนกประเภทสถานประกอบการในจังหวัดขอนแก่น	7
4. ข้อมูลสถานประกอบการส่งออกในจังหวัดขอนแก่น	9
5. ข้อมูลข้อมูลสถานประกอบการที่เฝ้าระวังติดตาม	12
สถานการณ์เป็นกรณีพิเศษ	12
6. ข้อมูลสถานประกอบการประเภทรองเท้า	14
บทที่ 3	19
กรอบแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง	19
1. แนวคิดเรื่องการคุ้มครองแรงงานควบคู่การบริหารแรงงาน	19
ภายใต้ระบบแรงงานสัมพันธ์	19
2. แนวคิดและทฤษฎีด้านแรงงานสัมพันธ์	24
3. ระบบแรงงานสัมพันธ์	29

4.	แนวปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์	34
4.1	แนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการแรงงานสัมพันธ์ในประเทศไทย พ.ศ. 2539	
4.2	แนวปฏิบัติว่าด้วยการส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ในภาวะวิกฤติ พ.ศ. 2541	
4.3	แนวปฏิบัติว่าด้วยการส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2548	
4.4	มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเลิกจ้าง	
5.	การคุ้มครองแรงงาน	48
5.1	แนวคิด	
5.2	เหตุผลในการคุ้มครองแรงงาน	
5.3	วิธีการคุ้มครองแรงงาน	
5.4	พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541	
บทที่ 4	บทวิเคราะห์สถานการณ์การเลิกจ้างของสถานประกอบกิจการ ศึกษากรณี : บริษัทบ้านไผ่ยูเนี่ยนฟู้ทแวร์ จำกัด	55
	1. ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบกิจการ	55
	2. มาตรฐานแรงงานว่าด้วยหลักจรรยาบรรณของบริษัทในกั	56
	3. ลำดับเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	59
บทที่ 5	สรุป ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	66
	1. สรุป	66
	2. ปัญหาอุปสรรค	67
	3. ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม		
ภาคผนวก		